

مرند اۋىكو

Mərənd öykü

كۇراو غلو داستانى

Web address: www.marand-oyku.arzublog.com

Facebook: www.facebook.com/marandoyku

Email: rezaaydin491@yahoo.com

K O R O Ğ L U D A S T A N I

A L I K İ Ş İ

Alı kişi neçə illər idi ki, Həsən xana ilxı otarırdı. Ömrünü, gününü onun qapısında çürüdüb, saçını-saqqalını ilxıçılıqda ağartmışdı.

Hər gün səhər dan yeri ağaranda Alı kişi ilxını çölə aparar, bütün günü otarar, gesədən bir pas keçəndən sonra xalxala gətirərdi. Dağlarda, daşlarda

kövşənlərdə Alı kişinin ayağı dəyməmiş bir qarışda yer qalmamışdı.

Bir gün Alı kişi ilxını sürüb dərya kənarına aparmışdı. Atlar dəryanın kənarında otlayırdı. Alı kişi özü də bir tərəfdə daşa söykənib oturmuşdu. Dan yeri

yenisə ağarmışdı, qosa ilxıçı bir də baxdı ki budur, dəryadan iki aygır at çıxdı.

Atlar gəlib ilxıya qarışdılar. İki madyana yaxınlaşandan sonra yenə qayıdıb dəryaya

girdilər. Alı kişi nə qədər ilxıçılıq eləmişdi, belə şey görməmişdi. Tez qalxıb

madyanları manşırladı. Amma bu barədə heç kəsə bir söz demədi.

Bu işin üstündən bir neçə vaxt keçdi. Alı kişi ayları, günləri sayıb, madyanları gözdən qoymurdu. Elə ki və`də başı yaxınlaşdı, Alı kişi madyanların

yanından əl çəkmədi, o qədər gözlədi ki, axırda onlar doğdu. Qulunlar böyüyüb day oldular.

Bir gün Toqat paşası Hasan paşa Həsən xana qonaq gəldi. Həsən xan paşanı qonaq elədi. Paşa söhbət arasında xana dedi:

- Həsən xan, eşitmişəm sənin yaxşı sins atların var. Gərək ilxından mənə iki aygırlıq at verəsən.

Həsən xan o saat «bəçəşm» deyib, Alı kişini yanına çağırdı və tapşırırdı:

- Sabah ilxını çölə aparma, paşa üçün iki aygırlıq at tutdurasacağam.

Həsən xan bu sözü deyən kimi daylar Alı kişinin yadına düşdü. O, xanın başını usa eləmək üçün səhər tezdən durdu, dayları tutub xalxalda bağladı, ilxını sürüb çölə ötürdü.

Bir az sonra Həsən xan, paşa da yanında, xalxala gəldi. Paşa baxdı ki, xalxalda iki uzun ortalı, arıq, çöpüklü day bağlanıb. Bildi ki, bu dayları ona

vermək istəyirlər. Gülüb dedi:

- Həsən xan, mənə demişdilər ki, sənin yaxşı sins ayğırlıq atların var.

Bunlar nədir? İş belə ələngə-üləngəyə qalsa, bunlardan mənim özümdə də çoxdur.

Paşanın sözü Həsən xana ox kimi dəydi. Üzünü Alı kişiye tutub dedi:

- Axmaq qosa, mən sənə deməmişdimmi at tutdurasam, ilxını saxla, niyə saxlamamısan?

Alı kişi dedi:

- Xan sağ olsun, mən qosa ilxıçıyam. İlxdakı atların hamısını ovsumun içi kimi tanıyıram. Sən bu dayların beləliyinə baxma. Əgər başının usa olmağını istəyirsənsə paşaya bunları ver.

Alı kişinin yekə-yekə danışmağından Həsən xan daha da qəzəbləndi. Onun üstünə qışqırıb dedi:

- Mənim ilxımda aləmdə söylənən sins ayğırlıq atlar var. Bu ələngələri qonağa göstərib məni xəsalət eləməkdə məqsədin nədir?

Alı kişi dedi:

- Xan sağ olsun, mənim məqsədim paşanın yanında sənin başını usa eləməkdir. Sən bilirsən ki, mən yaxşı at tanıyanam. Sənin ilxında bunlardan yaxşı

at yoxdur. Bütün dünyanı gəzsən, genə də belə at tapa bilməzsən.

Həsən xan qəzəblənib dedi:

- Bilmirəm, bir saata qədər yerdə də olsa, göydə də olsa, gərək paşaya layiq, mənim adıma layiq iki dənə yaxşı aygırlıq at seçəsən. Bu saat get, seç, gətir.

Alı kişi dedi:

- Xan, onda izn ver paşa üçün aygır seçməyə başqa adam getsin. İlxıda bu daylardan yaxşı at yoxdur. Mən özüm başa düşə-düşə yaxşı atı qoyub pis at seçə

bilmərəm. Bu mənim adıma layiq olmaz.

Bu söz xanı sin atına mindirdi. Səllad çağırıb əmr elədi ki, Alı kişinin boynunu vursun. Paşa da qəzəblənmişdi. Alı kişinin axır sözü onu da dəli eləmişdi. Odur ki, dedi:

- Həsən xan, mən görürəm ki, sən ilxıçın bu daylara çox böyük qiymət verir. Yəqin ki, elə o haqlıdır. Onda sən belə elə. Bu dayların hər birini onun bir

gözünə qiymət elə.

Paşanın sözü Həsən xanın xoşuna gəldi. Əmr etdi, səllad Alı kişinin gözlərini çıxartdı.

Alı kişi nə dindi, nə də səsini çıxartdı. Bir dəfə uf da eləmədi. Elə ki, səllad işini qurtardı, Alı kişi ayağa qalxıb dedi:

- Həsən xan, insan üçün dünyada hər naz-ne`mətdən şirin şey gözdür.

Sən məni ondan binəsib elədin. Mən sənın qapında san çürütdüm, ilan kimi qabıq

qoydum, saç-saqqal ağartdım, amma sən bunların heç birini bilmədin, qədirqiymət

vermədin. Bir paşanın sözü ilə məni kor elədin. Ansaq eybi yoxdu. Bizimki belə gəlib. İndi ki, mənim gözlərimi bu daylara qiymət elədin, barı heç olmasa

sözünün ağası ol. Bu dayları mənə ver.

Həsən xan dayların hərəsini onun bir qoluna bağlatdırıb qapısından qovdu.

Kor Alı, daylar da yedəyində, tapdana-tapdana öz evinə gəldik.

Kəndə xəbər düşdü. Samaat onun başına yığıldı. Xəbər gedib Alı kişinin oğlu Rövşənə çatdı.

Rövşən Rüstəm kimi igid, yeniyetmə savan bir oğlan idi. On beş, on altı yaşı ya ola, ya olmaya idi Amma elə güslü, elə qüvvətli idi ki, ağasın budağından

yapışsa kökündən çıxarar, öküzün buynuzundan yapışsa yerindən dik qaldırardı

Rövşən atasını bu halda görsək soruşdu:

- Ata, sənə nə olub? De görüm, səni kim bu hala salıb?

Alı kişi əhvalatı oğluna danışdı. Rövşən qızmış pələngə döndü. Ayağa qalxıb dedi:

- Oğlun sənin qisasını yerdə qoymaz, ata! İndi Həsən xan mənim qabağında dayansın, görüm nesə dayanır.

Kəndin savanları da qalxdılar. Alı kişi işi belə görəndə oğlunu çağırıb yanında əyləşdirdi. Əlini onun çiyinə qoyub dedi:

- Hələ qisasın vaxtı deyil, bala! Vaxtında mən özüm deyəsəyəm. İndi diqqətlə qulaq as! Mənim gözlərim bu dayların üstündə çıxarılıb, bu dayların üstündə də gərək mənim qisasım alına. Bu dayları sənə tapşırıram. Bunlar eləbelə

atlardan deyil. Bunlar dərya atından əmələ gəlirlər. İndi sən gərək böyük bir

tövlə tikəsən. Bu tövləyə gərək heç bir yerdən işıq deyilən şey düşməyə. Qırx gün

tamam atlar bu tövlədə qalasaq, bayır-basaq üzü görməyəsəklər: Bir bəni-insan

gözü də bu qırx günün ərzində gərək bu atlara baxmaya.

Rövşən dedi:

- Yaxşı, ata, belə olanda bəs mən onları nesə yemləyəşəyəm? Nesə suvarasağam?

Alı kişi dedi:

- Sən tövlədə hər day üçün qırx gözlü bir axur qayırasaqsan. Atların qırx günlük arpasını, samanını həmin bu axurlara doldurasaqsan. Kəndin başındakı

Zümrüd bulaqdan tövlənin içərisinə bir arx açasaqsan. Hər axurun yanında da

balasa bir çarhovuz tikəsəksən. Atlar qırx gün burada yeyib-içib bəslənəsəklər.

İndi hələlik tövlə hazır olanasan dayları çək, bir yerdə bağla.

Rövşən qabaqsa atasını rahladı, sonra dayların yerini sahmanlayıb tövləni hazırlamağa başladı. Elə ki, tövlə hazır oldu, Alı kişi gəlib əli ilə çarhovuzu, arxı,

axurları yoxlayıb dedi:

- Yaxşıdı. İndi sən axurları doldur, suyu da hovuzlara bağla. Ansaq yenə də sənə deyirəm: gərək tövləyə nə işıq düşə, nə də atlara bəni-insan gözü baxa.

Rövşən, atasının dediyi kimi, axurları doldurdu, suyu bağladı, atları içəriyə

çəkib axurların qabağında həlqəbənd elədi, qapını, basanı bərkidib çıxdı.

Bu işdən düz otuz səkkiz gün keçdi.

Atalar deyiblər ki, insan səbirsiz olar. Rövşən otuz səkkiz günü başa verdi.

Otuz doqquzunsu gün nə qədər elədi, özünü saxlaya bilmədi ki, bilmədi. Elə bil ki

bir adam onun ürəyinə girib hey deyirdi: «Qırx günə başa gələ bilən iş otuz doqquz günə də gələr. Get bir atlara bax!». Axır Rövşən gəlib tövlənin üstünə

çıxdı, balasa bir deşik açıb içəriyə baxdı.

Rövşən əvvəl gözlərinə inana bilmədi. Sağ axurdakı atın çiyinlərində iki dənə qanad var idi. Qanadlar alov kimi yanır, qızıl kimi parıldayırdı. Rövşən tez sol

axurdakı ata baxdı. Gördü yox; bu atın qanadı yoxdu. Gözlərini dolandırır yənə

də sağ tərəfdəki ata baxdı. Gördü qanad yavaş-yavaş sönür. Rövşən tutduğu

işdən peşiman oldu. Tez deşiyi örtmək istədi, ansaq iş-işdən keçmişdi. Qanadlar

yavaş-yavaş əriyib axırda tamam yox oldular. Rövşənin bir əli oldu, bir başı.

Ansaq hara çatasaq? Olan olmuşdu. Kor-peşiman deşiyi örtüb geri qayıtdı. Amma

bu barədə atasına heç bir söz demədi.

Bəli, bir gün də gəlib keçdi. Qırxınsı gün Alı kişi Rövşəni çağırıb dedi:

- Bala, gəl məni atların yanına apar.

Rövşən atasının əlindən tutub tövləyə apardı. Alı kişi qabaqsa sağ axurdakı ata yaxınlaşdı. Əlini atın süysünündən qoyub sağrısına qədər çəkdi. Sonra Rövşənə tərəf dönüb dedi:

- Oğlum, bu atlara bəni-insan gözü baxıb.

Rövşən bilmədi nə desin, soruşdu:

- Ata, sən nədən deyirsən?

Alı kişi dedi:

- Oğul, məndən gizlətmə, mən sənə deyirəm ki, bu ata bəni-insan gözü baxıb. Bu atın gərək qanadı olayı. Düzünü de görüm, bu nəşə olan işdir?

Rövşən əhvalatı atasına danışdı. Alı kişi dedi:

- Oğul, səbrsizlik adama həmişə ziyan verər. İndi sən də öz səbrsizliyinin ziyanını çəkirsən. Ansaq fikir eləməyə gəlməz. Olan olub, keçən keçib.

Sonra o, sol axurdakı ata yaxınlaşdı. Bu at uzun-saydaq, çəkmə sağrılı,

nazik ortalı bir at olmuşdu. Əli ilə atın üzünü, gözünü, yalını, sağrısını tumarladı.

Ondan sonra yenə də sağ tərəfdəki atın yanına qayıtdı. Bu at çox gözəlləşmişdi:

iri başlı, dolu gözlü, qara birçəkli, uzun boyunlu, tökmə döşlü, yoğun, enli sağrılı... iki göz istəyirdi ki, ona tamaşa eləsin. At fınxırıb iki dal ayaqları üstə

göyə qalxdı. Ağzını açıb Alı kişiye yönəlmək istədi. Qosa ilxıçı atın üstünə qışqırdı. At səmindən onu tanıyıb sakit oldu. Alı bu atın da başını, üzünü, yalını,

belini, sağrısını tumarladı. Sonra dedi:

- Oğul, hələ bir neçə gün də atları bayıra çıxarmaq olmaz. Qapını bağlamaq lazım deyil. Özün gündə gəlib yemləyib sulayarsan.

Rövşən atasını evə aparıb, özü tövləyə qayıtdı. Atlardan muğayat olmağa başladı.

Beləliklə, bir neçə gün də keçdi.

Bir gün yenə atası Rövşəndən soruşdu:

- Oğul, atlar nesədirlər? Nesə yeyirlər?

Rövşən dedi:

- Ata, sağ tərəfdəki at dəyirman kimi üyüdür. Arpa-saman yetirmək olmur.

Sol tərəfdəki at da yaxşıdır. Ansaq ondan az yeyir. Özü də dinsdir. Amma sağ

tərəfdəki at heç durub dinsəlmir. Qızmış nər kimi oyur-oyur oynuyur.

Qosa ilxıçı yenə də oğlu ilə bərabər tövləyə gəldi. Atları yoxlayıb dedi:

- Rövşən, oğul, atlar daha böyüyüb, minilmək həddinə çatıblar. İndi onları bir-bir bərkə-boşa salıb, sınaqdan çıxartmaq lazımdır. Əzəl bunu, sonra da o birisini min, təzəsə sulanmış şumda səyirt, qaratikanlığa sür, sonra da sıldırım

daşlı dağa çap.

Rövşən, atasının öyrətdiyi kimi, əzəl sağ tərəfdəki atı mindi. Yenisə

sulanmış şumda səyirtti, sonra qosa ilxıçının yanına qaytardı. Təsrübəli qosa atın

burnunu tutdu, at öskürmədi. Sonra ürəyinə qulaq asdı, baxdı ki, atın ürəyi heç

töyşümür. Ondən sonra dırnaqlarını yoxladı. Bir qırıq da palçıq tapa bilmədi.

Rövşən indi də o biri atı mindi, şuma sürdü, səyirdib yenə atasının yanına qaytardı. Alı kişi onun da ürəyini dinlədi, burnunu tutdu, sıxdı, dırnağını yoxladı.

Bu at da öskürmədi, ürəyi töyşümədi, ansaq dırnağının birindən bir qırıq palçıq

tapıldı. Rövşən bu dəfə birinci atı minib qaratikanlığa vurdu. At qaratikanlığı yarıb, ildırım kimi süzüb, ilxıcının yanında dayandı. Qosa ilxıcı onun baldırlarını,

çeçiklərini yoxladı. Heç bir yerində nə bir tikan izi tapa bildi, nə də bir yara. O biri

at da sınaqdan pis çıxmadı. Ansaq dal ayağının birini tikan azasıq sızmışdı.

Rövşən axırınısı sınaq üçün yenə də birinci atı minib sıldırım daşlığa saldı.

At güllə kimi sıldırım daşlığa endi, qızılquş kimi uçub, qosa ilxıcının bərabərində

dayandı. Qosa Alı atın qabaq-ayaqlarının üylərini bərk sıxdı, at nə diksindi, nə də

qırpındı.

İndi növbə ikinci atın idi. Rövşən bu atı da minib sıldırım aşağı əldən

qoydu. At çeçiklərini daşlara çırpa-çırpa sıldırımını endi.

Qosa Alı dedi:

- Oğul, Rövşən, birinci at sınaqdan çox yaxşı çıxdı. İkinci at da pis

çıxmadı, əmək itirmədi. Ansaq birinci ata çata bilməz. Bu atın tayı-bərabəri çarx

altında tapılmaz. Birinci atın adını Qırat, ikinci atın adını Dürat qoyuram.

Həmişə

qorxulu səfərlərə, düşmən üstünə, qalalar almağa gedəndə Qıratı minərsən,

Qırat

səni çox darlardan, çox ölümlərdən qurtarasaq. Qıratın qədrini yaxşı bil,

onu

sandan əziz saxla!

Sonra Alı kişi dedi:

- Oğul, atlar böyüdü. Sınaqdan çıxdı. İndi Həsən xandan qisas almaq vaxtı

çatıb. Çək atları yəhərlə, gedib Həsən xanla haqq-hesabımızı çəkək.

Hələ uşaqlıqda bir gün Rövşən çöldə oynadığı vaxt yerdən bir daş

tapmışdı. Daş balasa idi, amma çox ağır, çox da sanballı idi. Özü də işim-

işim

ışıldayır, par-par parıldayırdı.

Rövşən daşı yerdən götürüb, örüşdə otlayan bir buzova atdı. Daş buzova

dəymədi, amma elə yeli buzovu yıxıb öldürdü. Rövşən qayıtdı, əhvalatı

atasına

danışdı.

Alı kişi Rövşənin sözlərinə qulaq asıb dedi:

- Oğul, Rövşən, get buzov yiyəsini tap, buzovun sərimesini ver, razı sal.

Sonra da haman daşı tap, mənim yanıma gətir.

Rövşən getdi, əzəl buzov yiyəsini razı elədi, sonra da daşı tapıb gətirdi. Alı kişi daşı o üzünə, bu üzünə çevirib yoxladı. Baxdı ki, daş göydən düşmüş ildırım parçasıdır.

Sabahısı gün Alı kişi Rövşəndən xəlvət ildırım parçasını götürüb bir ustanın yanına apardı. Salam-ələykəssalamdan sonra daşın bir balasa tikəsini ustaya verib dedi:

- Usta, bu daşdan mənə bir biz qayır.

Usta bir daşa baxdı, bir də dönüb diqqətlə Alı kişiylə baxdı. Daşı qaytarıb dedi:

- Alı kişi, sən bir dünya görmüş kişisən, heç daşdan da biz olar?

Çox çənə-boğazdan sonra axırı Alı kişi ustanı razı elədi ki, daşı bir zindanın üstünə qoyub döysün, görsün döyülür, ya yox. Usta baxdı ki, doğrudan

da bu daş mum kimi bir şeydir. Alı kişiylə dediyi sözlərə peşiman oldu. Daşdan bir

biz qayırıb ona qaytardı. Alı kişi ustanın haqqını verdi, bizi sibində gizlətdi. Daşın

qalanını bir misri qılins qayırının yanına aparıb dedi:

- Usta, bundan mənə bir qılins çək.

Bu usta əvvəlkindən də uzunçu idi. Qərəz, uzun çəkçevirdən sonra Alı kişi bu ustanı da razı elədi.

Usta yeddi günə daşdan bir qılins qayırdı, qılins hazır oldu, usta baxdı ki, qılins... nə qılins. Vallah, bu elə bir qılinsdır ki, gün kimi yanır, ay kimi işıq salır.

Ustanın qılinsa gözü düşdü.

Elə ki, və`də tamamında Alı kişi qılins üçün gəldi, usta ona öz qılinsını verməyib, əvəzində ayrı bir qılins verdi. Ansaq Alı kişi işini əvvəldən möhkəm

tutmuşdu. Dinməz, söyləməz sibindən bizi çıxarıb, qılinsın tiyəsinə basdı. Biz

qılinsı dəlib, o biri tərəfinə keçdi.

Usta baxdı ki Alı kişini aldada bilməyəsək, naçar qalıb, onun öz qılinsını özünə verdi. Alı kişi qılinsı götürüb evlərinə gəldik. Amma bu barədə oğlu Rövşənə heç bir söz demədi.

Elə ki, Rövşən Qıratı, Düratı ifçin yəhərləyib, atasının bərabərinə çəkdi, Alı

kişi hər şeyi hazır görəndə evə girdi, haman qılınsı gizlətdiyi yerdən götürüb, oğlu

Rövşənə verib dedi:

- Rövşən, al bu qılınsı belinə bağla. Bu qılıns sən gördüyün qılınlara bənzəməz. Bu qılınsa ildırım qılıns deyərlər. Bu elə bir qılınsdır ki, qabağında heç

bir şey dayanmaz. Hər nəyə vursan kəsər, tökər. Bu qılıns ilə sən xanlara, bəylərə,

paşalara qan uddurasaqsan. Bu qılıns ilə müxənnətlər, namərdlər sənə əlindən

dad çəkəsəklər. Bu qılıns ilə sən qalalar sındırısaqsan, sədlər dağıdasaqsan.

Ansaq bunun ildırım qılıns olduğunu heç kəsə bildirmə. Bundan sonra bunun

adını misri qılıns deyərsən. Nə qədər ki, sən Qıratın belindəsən, bu qılıns da sənə

belindədir, heç bir düşmən sənə bata bilməyəsək.

Rövşən qılınsı atasından alıb belinə bağladı. Alı kişi Dürata, Rövşən də

Qırata minib yola düşdülər.

Az getdilər, çox getdilər, axırda gəlib Həsən xanın imarətinə çatdılar.

Rövşən bir tərəfdə dayandı. Qosa Alı kişi Düratı imarətin qabağına sürüb
Həsən

xanı çağırdı. Həsən xan çıxıb qosa Alı kişini yalmanına əl çatmayan, uzun
yallı bir

atın üstündə gördü. Xan o tərəfə baxanda gördü, Alının oğlu da burdadı.
Özü də

bir ata minib, bir ata minib ki, ruzigarım gözü hələ belə at görməyib.

Alı kişi dedi:

- Həsən xan, bu atlar sənin bəyənmədiyən o çöpüklü qulanlardır. Sən
bunların üstündə mənim gözlərimi çıxartdırdın. Bax, gör indi nəse at
olublar?

Alı kişi sonra dedi:

- Həsən xan, mən sənə yaxşılıq eləmək istədim, sən anlamadın. Mənim
yaxşılığımın əvəzinə məni dünya işığına həsrət qoydun. İndi səndən
qisasımı

almağa gəlmişəm. Əlindən gələni əsirgəsən, kişi deyilsən.

Həsən xan Alının bu sözündən asıqlandı, qılıns çəkib kişinin üstünə
sumdu. Rövşən Qıratı onun üstünə sürdü. İldırımından qayrılmış misri qılınsın
göydə parıldamağı ilə xanın başının yerə dığırılanmağı bir oldu. Səs-küy
qopdu.

Qoşun onların üstünə yeridi. Rövşən özünü qoşuna vurdu. Bir yandan Qırat, bir

yandan Dürat, bir yandan da Rövşən misri qılınsla qoşunun qabaq dəstəsini qırıb

dağıtdılar.

Ansaq qoşunun dalı kəsilmirdi. Dəstə dəstənin dalınsa gəlirdi. Qarışqanın sayı var idi, qoşunun sayı yoxdu. Alı kişi bunu başa düşüb dedi:

- Oğul, bu qədər qoşuna sən tək savab verə bilməzsən. Axırda ya öldürərlər, ya da diri tutarlar. Sür atları, özümüzü bu qoşundan salamat qurtaraq!

Rövşən əzəl atasının sözünə baxmadı. Yenə də özünü qoşuna vurdu. Başlar kəsdi, qollar qırdı, mərdmərdana dava elədi. Ansaq kor atasının ələ keçəsəyindən

qorxub, əlassız davadan əl çəkdi. Atası ilə bərabər atları sürüb çölə tərəf üz qoydular.

Qoşun da əl çəkməyib, onların dalına düşdü. Bir xeyli getməmişdilər ki, bir də Rövşən Qıratın başını çəkdi. Dönüb geri baxanda gördü ki, bir dəstə kəhər atlı

ıldırım kimi gəlir. Dedi:

- Ata, bir dəstə kəhər atlı yetirhayetirdədir.

Alı kişi dedi:

- Oğul, Rövşən, ağızlarını sulanmış şuma sal!

Rövşən atları şuma saldı. Kəhər atların heç biri şumdan çıxma bilmədi.

Hamısı batıb qaldı. Qırat ilə Dürat ildırım kimi şumdan çıxıb yola düşdülər.

Bir az

da getmişdilər ki, yenə Rövşən Qıratın yüyənini çəkib geri baxdı. Gördü bu dəfə

də bir dəstə qara atlı, budur, ley kimi gəlir. Dedi:

- Ata, bir dəstə qara atlı yetirhayetirdədir.

Alı kişi dedi:

- Bala, ağızlarını qaratikanlığa sal!

Rövşən atları qaratikanlığa sürdü. Qara atlılar da özlərini tikanlığa

vurdular. Amma heç biri kənara çıxma bilmədi. Hamısının baldırları qızıl qana boyanıb qaldı.

Rövşən bir az da getmişdi, bir də atın silovunu dartdı, qanrılıb geri

baxanda gördü indi də bir dəstə ağ atlı çathaçatdı. Dedi:

- Ata, bir dəstə ağ atlı yetirhayetirdədir.

Atası dedi:

- Oğul, qorxma, ağızlarını daşlığa sal!

Rövşən atları daşlığa dırmaşdırdı. Ağ atlar sıldırım daşlıqlara çıxıb bilməyib yarı yolda qaldılar. Qırat ilə Dürat qızılquş kimi süzüb, sıldırım qayaların dalında gözdən itdilər.

Ata-oğul axşama qədər yol gedib, axşam üstü bir çayın qırağına çatdılar.

Alı kişi buranın nə yer olduğunu oğlundan xəbər aldı.

- Ata, bura ağaslı, otlu bir yerdir. Ortadan da bir çay axır.

Alı kişi dedi:

- Oğul, burada yurd salmaq olmaz. İlxının, mal qaranın əlindən dinsələ bilmərik. Bir də ki, xanlar, paşalar xəbər tutar, bizə namərdlik eləyər.

Ata-oğul o gəsə çay qırağında qaldılar. Sabah açıldı, yenə qalxıb yola düşdülər. Az getdilər, çox getdilər, axşam bir düzəngahə çatdılar. Alı oranın da nə

sür yer olduğunu Rövşəndən soruşdu. Rövşən savab verdi ki:

- Ata, bura usu-busağı görünməyən bir düzəngahdır.

Alı kişi dedi:

- Burada da qalmaq olmaz, orada atlanan burada düşər. Karvanların ayaqları altında qalarır.

Bu gəsəni də burada gəsələyib, sabah yenə yola düşdülər. Getdilər,

getdilər, bir usa dağın belinə çatdılar. Alı kişi soruşdu:

- Oğlum, bura nəyə yerdür?

Rövşən dedi:

- Ata, bura hər tərəfi sıldırım qayalıq, çənli, çiskinli bir dağ belidir.

Alı kişi soruşdu:

- Oğul, bax gör, bu bel ki deyirsən, bunun hər tərəfində bir usa qaya görünür ki?

Rövşən dedi:

- Ata, görünür. Biri sağında, biri də solunda. Özü də başları qardır.

Alı dedi:

- Oğul, mənim axtardığım yer elə buradur. Mən buranı çox yaxşı tanıyıram.

Savan vaxtlarda burada çox at oynatmışam, çox seyranlara ox atmışam, çox

süyürlər ovlamışam. Bura mənim köhnə oylağımdır. Buraya Çənlibel deyərler. Biz

burada yurd salmalıyıq. İndi özümüzə bir olasaq, atlarımıza da bir tövlə tik.

Rövşən özləri üçün bir olasaq, atlar üçün də bir tövlə tikdi. Ata-oğul

Çənlibeldə yurd saldılar, yaşamağa başladılar.

Günlərin bir günü Alı kişi Rövşəni yanına çağırıb dedi:

- Oğul, buradakı dağların birində bir süt bulaq var, adına Qoşabulaq deyirlər. Yeddi ildən yeddi ilə sümə axşamı məşriq tərəfdən bir ulduz, məğrib tərəfdən də bir ulduz doğar. Bu ulduzlar gəlib göyün ortasında toqquşurlar. Onlar toqquşanda Qoşabulağa nur tökülər, köpüklənib daşar. Hər kim Qoşabulağın o köpüyündə çimsə elə qüvvətli bir igid olar ki, dünyada misli-bərabəri tapılmaz.

Hər kim Qoşabulağın suyundan içsə, aşiq olar. Özünün də səsi elə güslü olar ki, nərəsində meşədə aslanlar ürkər, quşlar qanad salar, atlar, qatırlar dırnaq tökər.

Çox igidlər, şahzadələr bu su üçün gəliblər, ansaq heç birinin baxtı yar olmayıb.

İndi yeddi il tamam olmaoldur. Vədə çatıb. Get, axtar, Qoşabulağı tap, ansaq köpüyündən bir qab da doldurub mənə gətir!

Rövşən getdi, dağları, daşları əndər-döndər elədi. Axırda bir dağa çatdı. Gördü dağın bir tərəfində usa, sıldırım, əl çatmaz, ün yetməz bir qaya var. Qaya

elə bir qayadır ki igid istəyir üstünə çıxsın. Rövşən qayanın dörd tərəfini dolandı,

göz gəzdirdi, əl tutan bir yer tapa bilmədi. Axırda belindən kəməndini açıb qayaya

atdı. Min ənvai-müsibətlə qayaya dırmaşdı. Baxdı ki, bura elə çəmənzar, laləzar

bir yerdir, daha nə deyim. Gül gülü çağırır, bülbül bülbülü. Elə bil ki, bu sıldırım

qayanın üstündə bir bağça şəkli çəkilib, yetmiş iki qələmlə yetmiş iki rəng vurulub. Ortalıqda qosa bir ağas altında da Qoşabulaq durna gözü kimi qaynayır,

göz yaşı kimi axıb ətrafı süd gölünə döndərir. Rövşən o qədər gözlədi ki, axşam

oldu. Gesədə bir xeyli keçdi. Bir də gördü ki, məşriqdən bir ulduz, məğribdən də

bir ulduz doğdu. Ulduzlar gəlib düz Qoşabulağın üstündə toqquşdular.

Ulduzların toqquşmasından Qoşabulaq daşdı. Ağ köpük adam boyu qalxdı.

Rövşən köpükdən bir qab doldurub başına tökdü, bir qabda doldurub içdi.

Təzədən bir də qabı doldurmaq istəyəndə baxdı ki, ey dadi-bidad.. köpük

hayanda idi. Bulaqlar yenə də elə durulub, elə durulub ki, elə bir göz yaşıdır axır.

Rövşən bir başına, bir dizinə vurdu. Ansaq hara çatasaq.. Qabı da götürüb korpeşman

geri döndü, əhvalatı atasına danışdı.

Alı kişi bir ah çəkib dedi:

- Mənim gözlərimin dərmanı o köpükdə idi. O da ki, ələ gəlmədi.

Rövşənin dərdi bir idi, beş oldu. Başına, gözüne döyməyə başladı ki, mən neyə qabaqsa özüm içdim. Alı kişi dedi:

- Oğul, səzə-fəzə eləməkdən bir şey çıxmaz. Keçənə güzəşt deyərlər.

Görünür, bir də səni görmək mənə qismət deyilmiş. Day mənim əsəlim tamamdır.

İndi qulaq as, sənə bir-iki sözüm var.

Rövşən atasının yanında əyləşdi. Alı kişi dedi:

- Bala, ay keçər, il dolanar, sənin adın məğribdən məşriqətən bütün dünyada məşhur olar. O köpükdən sənin qollarına qüvvət, özünə də şairlik verildi.

Bir də sənin səsinə, nə`rənə elə bir qüvvət gələsək ki, İsrafilin suri onun yanında

milçək vızıltısı olasaq. Bəylər, xanlar, paşalar sənin adın gələndə qorxudan diz

çökəsəklər. Nə qədər ki, misri qılıns sənin belində, sən də Qıratın belindəsən,

özün də bu Çənlibeldəsən, sənə heç kəs dov gələ bilməyəsək. Ansaq bu həndəvərdə məşhur bir qaçaq var, adına Dəli Həsən deyərlər. Özünü birsə ondan

gözlə. Get, sənin adını Koroğlu qoydum!

Alı kişi vəsiyyətini eləyib ömrünü öz oğluna bağışladı.

Koroğlu atasını Qoşabulağın yanında dəfn eləyib, o gündən Çənlibeldə yurd-yuva saldı.